

bepaalde ideeën en daar kon niet van worden afgeweken. Ook niet toen we ouder werden. De strengheid waarmee we werden opgevoed was ongekend. We waren niet religieus, dus daar kwam het niet door. Als ik als tweejarige ondeugend was geweest, moest ik twee uur lang met de armen stijf over elkaar onbeweeglijk op een stoel blijven zitten. Het kwam niet bij ze op dat dat totaal onmogelijk is. Ik kreeg ook heel veel klappen in tegenstelling tot mijn zus. Ik heb veel slaag gehad, terwijl ik niet echt een ongehoorzaam of moeilijk kind was. Mijn vader kon gewoon niets van mij velen. Later zei hij eens dat ik hem aan zijn vader deed denken, terwijl mijn zus het evenbeeld was van mijn moeder, de vrouw waar hij zielsveel van hield. Een van de ergste herinneringen heb ik aan de keren, dat mijn ouders grote ruzie hadden. Mijn vader was een driftkop, maar wat niet hielp was het feit dat mijn moeder koppig was en nooit kon toegeven. Nooit! Ze wilde nooit de minste zijn. Dat zag je terug in de ruzies met haar zussen en later met mij. Ze kon mijn vader tot razernij brengen door gewoon dagenlang niet tegen hem te praten. Dan zei ze tegen ons dat we pa moesten zeggen dat het eten klaar was. Dat was al erg, maar op een gegeven moment kon mijn vader dat niet meer aan en uit frustratie kon hij maar een ding bedenken. We lagen al in bed, de deur van de slaapkamer vloog open, mijn vader greep mij en hing mij in zijn werkmanshanden voor het gezicht van mijn moeder en schreeuwde: "Als je nu niet gaat praten, sla ik haar op haar donder."

Ze ging praten, maar de onbeschrijfelijke angst, die je als kind doormaakt, vergeet je nooit meer. Ik kreeg dan ook automatisch van alles de schuld. Het is nu alleen nog een herinnering, maar heel lang kon ik het gevoel feilloos oproepen van de brandende pijn die zijn handen op de achterkant van mijn kinderdijen achterliet. En misschien is de pijn, dat mijn moeder dat niet verhinderde nog wel erger.

Aan het einde van de Van Musschenbroekstraat zat een apo-

theek. In het portiek zat een uitsparing in de muur, waar ik als kind precies inpaste als ik mijn knieën optrok. Dat was spannend en leuk tegelijk. Op een dag haalde mijn vader uit naar mij en ik wist de klap te ontwijken. Ik rende met bonzend hart de straat uit, zo snel, dat ik mijzelf bijna inhaalde. Ik kwam bij de apotheek en ging in mijn hoekje zitten. Terwijl het bonzen van mijn hart afnam, besepte ik met grote treurnis, dat er niets anders opzat dan dat ik op enig moment weer terug zou moeten. Dat besef was zo erg, dat ik dat gevoel nog moeiteloos kan oproepen. En ik ging terug en ik kreeg alsnog de klappen.

Mijn zus en ik hebben daar nog niet zo lang geleden over gesproken. Voor mij was het heel fijn, dat zij zei, dat het echt zo was. Erkenning is in zulke gevallen heel belangrijk voor het helingsproces. Maar wat mij schokte, was dat ze zei dat zij ook in grote angst had gezeten in haar jeugd en dat het voor haar heel traumatisch is geweest om te zien, dat ik klappen kreeg. Inmiddels is ook algemeen bekend, dat het regelmatig geconfronteerd worden met geweld bijna net zo erg is als het ondergaan van geweld en deze situatie heeft zeer zeker ook invloed op mijn zus gehad. Gelukkig kunnen we er samen goed over praten. En vergeet ook niet de angst en de dreiging. De slaag was erg, maar ik leefde in constante angst, dat hij weer uit zijn slof zou schieten. Als ik ruziede met mijn zus en zij begon te janken, dan had ik de klap al te pakken. En dat heeft in ons latere leven toch ook voor strubbelingen tussen mij en mijn zus geleid. Er heeft in onze jeugd geen hechting plaatsgevonden, niet mijn ouders maar ook niet tussen mijn zus en mij. En dat het nu goed is tussen ons komt vooral omdat we er onze schouders onder gezet hebben. Dat we er veel over hebben gepraat, zodat we het nu fijn met elkaar hebben. Ze is na de dood van mijn ouders natuurlijk ook de enige waarmee ik nog over die lang vervlogen periode kan praten. En ook zij is uiteindelijk slachtoffer van die jeugd geweest. Het uitte zich bij haar anders. Was ik een triest kind, dat onder de radar probeerde te

REMCO

Het is voorjaar 2022 en ik ben op bezoek bij mijn zoon in Zaandam. Ik loop even naar de supermarkt aan het einde van de straat en vraag of hij even mee wil om de zware flessen voor mij te dragen. Als we bij de kassa staan, vraag ik of hij de zware dingen eerst op de band wil gooien, zodat de kwetsbare boodschappen niet in de verdrukking komen. Hij vindt dat vervelend. Begrijpelijk, hij is op dat moment 40 en er staan andere mensen in de rij. We kissebissen een beetje, wat de man achter de kassa een ongemakkelijk gevoel geeft. Ik zeg dan ook, grappig bedoeld, dat het niet uitmaakt of ze twee of veertig zijn, maar dat je altijd last houdt van je kinderen, haha. De man weet niet zeker of hij wel mee mag lachen. Bij de betaling vraagt hij opgewekt of ik zegeltjes wil. Ik woon daar niet en weet niet waar ze voor zijn en dat vraag ik hem ook. Hij zegt, opgelucht dat alles blijkbaar weer normaal is: "Je kunt voor leuke gezelschapsspellen sparen." De man is nauwelijks uitgesproken of mijn zoon zegt luidkeels, terwijl hij de laatste boodschappen in de tas doet: "Nou, doet u maar niet hoor! Zo gezellig is het niet bij ons thuis!" De man durft niet meer te kijken, terwijl alle mensen in de rij in lachen uitbarsten, net als ik. Zo ad rem is hij altijd geweest en dat heeft veel hilarische situaties opgeleverd.

Hij is eerste stuurman op de grote vaart en aan tafel hebben ze menigmaal dubbel om hem gelegen. Zo klaagde de kapitein een keer over het vlees. Hij vond het taai en vroeg in het algemeen: "Wat is dit voor vlees?" Waarop mijn zoon met uitgestreken gezicht zei: "Paard." De kapitein keek hem verwonderd aan en vroeg: "Paard? Hoe weet je dat in godsnaam?" Waarop mijn zoon antwoordde: "Omdat op mijn stuk het zadel nog zit."